

emociona't

Núm. 1

emociona't

Emociona't és una publicació d'Edicions Bromera coordinada per Sandra Capsir i Maria Viu

Consell de redacció

Mariló Àlvarez
Sandra Capsir
David Morell
Maria Viu

Col·laboracions

Anna Ballester
Josep Antoni Fluixà
Marta Estrelles
Ana Martínez
Júlia Villaescusa

**Correcció lingüística,
maquetació i arxiu gràfic**
Edicions Bromera

Disseny gràfic

Carles Barrios

Fotografia

Arxiu Bromera

Redacció i administració

Apartat de correus 147
46600 Alzira (Ribera Alta)
Telèfon 96 402 254

Adreça web

www.bromera.com/emocionat

Correu electrònic

emocionat@bromera.com

Impressió

PSG

Tirada

8.600

ISSN

2603-8153

DL

V-432-2018

Emociona't no s'identifica necessàriament amb els articles de les persones que hi col·laboren, ni els torna els originals no sol·licitats, ni hi manté correspondència.

Emociona't autoritza la reproducció dels seus articles si se'n fa esment de la procedència.

Amb e d'Emoció

La lectura és un dels pilars fonamentals dels processos d'ensenyament i aprenentatge, i sols per això, ja paga la pena parar atenció a quan i com s'acosten a les lletres els xiquets i les xiquetes. Però llegir, a més de la necessària formació cultural de les criatures, contribueix a la seua formació *espiritual*. I no parlem de qüestions religioses ni ideològiques –encara que alguna influència hi tenen, els llibres que llegim–, sinó més bé de la capacitat de desenvolupar la imaginació i les ganes d'acostar-se a *les altres històries*. Perquè, d'històries, tothom en té una, la pròpia, però per mitjà dels llibres trobem la manera de conèixer-ne i de viure'n moltes altres, les dels personatges; de visitar països i èpoques que ens són aliens; en definitiva, d'experimentar sensacions que potser, d'una altra manera, no viuríem mai.

I és en aquest context que sorgeix Emociona't, justament buscant l'acostament als lectors i a les lectores més joves per a oferir-los històries, partint de l'àmbit escolar, però implicant-hi les famílies; començant per la lectura silenciosa, però allargant l'experiència i transformant-la en una activitat que inclou la comprensió i la reflexió sobre el contingut, la lectura en veu alta i la creació literària. Fins i tot, en un intent de bandejar la suposada incompatibilitat entre llibres i TIC, Emociona't proposa complementar els llibres, precisament, amb l'ajuda de *booktubes*, pindoletes audiovisuals, sovint creades per joves, que parlen de llibres.

Quina pensada, no? Això de pretendre que la xicalla s'enamore de les lletres no és nou, però sí la manera de fer-ho. I si no són novetat les parts que componen aquesta *experiència*, sí que ho és el fet d'haver teixit una xarxa de complicitats que persegueixen reunir, en una caps, tot un seguit d'emocions que vénen motivades pels llibres.

Des de Bromera ens hem creat unes expectatives ben altes, en aquest pla: enganxar la canalla a la passió pels llibres i aconseguir que la lectura els acompanye fins que siguin adolescents, i molt més enllà. Pensem que disposem de les eines adequades, i per això les posem a l'abast de la comunitat educativa, incloent-hi docents, famílies i, per descomptat, la part més important: els xiquets i les xiquetes. Perquè pensem que llegir és viure. Perquè creiem que cal aprofitar les experiències viscudes i, sobretot, les contades. Perquè tenim clar que un llibre és una finestra oberta a la vida.

És, o no és, emocionant?

Maria Viu

Emocionar-se amb la lectura, una nova proposta de foment lector

♥ Sandra Capsir

La lectura és un dels instruments més poderosos en el procés d'aprenentatge i de maduració de les persones amb independència de la seua edat. Ara bé, contagiar el gust per llegir no sempre és fàcil, per això és molt important començar a treballar-hi des de les primeres edats. Una vegada consolidada la mecànica de la lectura, cal aconseguir que l'alumnat visca el fet de llegir com una experiència d'oci que li proporciona el mateix plaer que altres activitats. És cert que, en aquest sentit, la lectura té una gran competència en relació amb l'oferta d'entreteniment, més rica i variada, però és igualment cert que també ha canviat la manera de viure els llibres.

És en aquest context que Bromera presenta el seu nou projecte de foment lector: **Emociona't**. Es tracta d'una proposta dirigida a tota l'Educació Primària i elaborada per professionals vinculats al foment de la lectura i a la docència. En aquest projecte es planteja una manera de llegir que va més enllà de la lectura individual i passiva dels llibres, i més enllà del treball de comprensió lectora en el qual s'ha incidit fins ara, i quasi de manera exclusiva, a l'hora de treballar les lectures recomanades a l'aula.

Emociona't és una experiència de lectura que es planteja a partir de tres eixos: **la participació de tota la comunitat educativa, el treball per competències i la integració de l'entorn i dels recursos digitals que tenim a l'abast**. Per a la posada en marxa del projecte, s'han escollit un total de tres títols per curs i s'han desenvolupat una sèrie de recursos, en paper i en format digital, que permeten treballar i gaudir l'experiència. La base metodològica del projecte és **Lectura activa**, una proposta que, sense deixar de banda el treball de la comprensió lectora, incideix en altres competències bàsiques i fonamentals per al desenvolupament emocional de l'alumnat a partir de la lectura d'un llibre concret.

Cada títol seleccionat per a Emociona't comporta amb un quadern per a l'alumnat, una guia per al professorat i un gran ventall de recursos digitals disponibles en l'espai www.bromera.com/emocionat. Entre altres, aquests recursos inclouen audiovisuals divertits i didàctics dirigits a professorat i famílies, entrevistes amb autors i autores dels llibres, *booktubes* o recomanacions literàries

audiovisuals realitzades per l'alumnat mateix, articles i informació vinculada amb el foment de la lectura, activitats digitals autocorrectives...

Llegir en veu alta, una assignatura pendent

Són ja diversos els estudis internacionals que reivindiquen els beneficis de la lectura en veu alta, especialment en infants, i assenyalen aquest treball com una eina fonamental. Llegir en veu alta fa que es treballen una sèrie de competències bàsiques que resulten útils tant en la vida personal (proporciona seguretat, recursos comunicatius, habilitats socials...) com acadèmica (requereix organització, comprensió profunda del text que es llig ...). Per això, Emociona't proposa un treball de la competència oral de l'alumnat a través de la lectura en veu alta de determinats fragments de l'obra que s'estiga treballant.

Parlem de llibres?

Si el treball de la competència lectora és fonamental per al desenvolupament cognitiu, el treball dialògic de les lectures, la tertúlia, ho és per al desenvolupament

de ciutadans amb esperit crític. Hem d'atorgar la mateixa importància al temps que dediquem a llegir i al que fem per a parlar de llibres, concretament del contingut dels llibres. Per això, Emociona't proposa un treball dialògic de les lectures basat en la lectura en grup, en la compartició i –per què no– en la confrontació de punts de vista. Es tracta d'una activitat en la qual l'aprenentatge es produeix a partir de converses, opinions, experiències personals i interpretacions que l'alumnat que hi participa fa d'un mateix text. Emociona't ofereix a la comunitat educativa els recursos i les estratègies necessaris perquè la lectura dialogada dels llibres del projecte siga un èxit i una experiència verdaderament enriquidora.

Crear, descobrir, volar

En l'àrea de Llengua es treballen tècniques diverses per a practicar l'escriptura. Ara bé, aquest treball es pot enriquir sensiblement si hi introduïm la redacció literària. **Escriure potencia la imaginació i l'autonomia dels xiquets i les xiquetes**, ja que són ells els qui prenen les decisions. En Emociona't trobareu una sèrie de propostes lúdiques, engrescadores i adequades perquè l'alumnat perda la por d'escriure i que, a poc a poc, s'endinse en un espai sense límits, el de la creativitat!

A casa... quin comboi!

Un altre dels fonaments pedagògics d'Emociona't és la implicació de les famílies. És important que escola i família vaguen de la mà quan parlem de fomentar la lectura des dels primers anys de l'ensenyament. Ara bé, és cert que a l'hora d'elaborar plans lectors, en moltes ocasions, s'ha atorgat a la família un paper més de «vigilant de la lectura» que d'agent

participatiu. És per això que Emociona't ha volgut posar-los en el centre del projecte amb un espai web propi on trobaran recursos i informació d'interès, però també **propostes engrescadores, les d'A casa...quin comboi!** Es tracta d'activitats per a fer en família, que no impliquen necessàriament la lectura del llibre per part de tots els participants i en canvi afavoreixen un entorn favorable cap als llibres, ja que donen peu a parlar-ne a casa. S'hi inclouen propostes tan senzilles com fer un experiment, anar d'excursió o buscar una determinada informació...

Fem booktubes?

Les noves maneres de comunicació social posen a l'abast dels lectors un ventall de recursos molt variat per a poder compartir les experiències de lectura. Instagram, Pinterest, Twitter... són utilitzats com a aparadors de recomanacions de llibres. Dins d'aquest àmbit, han proliferat en els darrers anys els bibliotubers o *booktubers*, joves que lliguen i penguen les seues recomanacions en canals de YouTube. **És una manera de reconciliar tecnologia i llibres que pot resultar especialment atractiva per a professorat i alumnat.** Per això, Emociona't ha posat en marxa el seu propi canal de recomanacions literàries. La comunitat educativa està convidada a participar en aquest espai de llibres enviant els seus propis *booktubes*. A més, el projecte inclou una sèrie de tutorials protagonitzats per la jove *booktuber* valenciana Marta Meneu, amb els quals introduir-se en aquest món.

En definitiva, Emociona't és una finestra oberta a la creativitat, al treball cooperatiu, a l'aprenentatge dialògic, la participació i el creixement emocional de l'alumnat a partir de la lectura. Perquè emocionar-se amb la lectura mai havia sigut tan fàcil.

Gemma Lluch:

«Parlem massa de què llegir i poc de com llegir»

♥ Mariló Álvarez

Gemma Lluch és professora de la Universitat de València, doctora en Filologia i Premi Extraordinari de Doctorat. Imparteix docència en el Grau de Filologia Catalana i en diferents màsters. A més a més, ha publicat més de cent treballs d'investigació sobre narrativa oral i sobre literatura infantil i juvenil. Lluch reflexiona sobre la promoció de la lectura entre els joves, així com els nous reptes que ofereixen les TIC i com afrontar-los.

«Si volem promocionar la lectura en el centre escolar, crec que cal que editorials, universitats i administració pública treballem conjuntament per construir materials adreçats als professors d'actualització de coneixements interdisciplinaris.» La col·laboració entre tots els agents que formen part del procés literari és indispensable per a assolir l'objectiu d'aconseguir que els joves s'interessen per la literatura. Així, segons Lluch, no només cal que les editorials i les escoles s'impliquen en aquestes activitats: és imprescindible que les famílies també ho facen. «La diferència principal entre un xiquet lector i no lector no té a veure amb el que fem a l'escola. La diferència principal rau en el que fan les famílies. Això què significa? Que la cançó de bressol, la narració oral, la lectura en veu alta són fonamentals.»

La filòloga considera que hi ha una lectura per a cada lector. La dificultat radica a trobar la manera adequada d'arribar a ells. En les seues paraules, «les formes de fer arribar la lectura als joves en les indústries de l'entreteniment no funcionen en cultures com les nostres. Perquè la lectura en català no forma part de la indústria de l'entreteniment». Ara bé, com apunta, les xarxes socials o plataformes com YouTube són una bona eina per a captar l'atenció dels adolescents: «Des del 2006 els professors de llengua i literatura utilitzen les eines virtuals per a construir comunitats de lectura literària canònica en català, en castellà i en eusquera. Fa molts anys que tot açò forma part de la pràctica diària d'alguns docents. Hi ha investigacions que demostren que funcionen bé. És la nostra obligació com a docents del segle XXI incorporar tot tipus d'eines a les nostres classes. És la nostra obligació trencar els murs de l'escola i anar més enllà».

En aquest sentit, Lluch considera que «**Emociona't és una gran oportunitat per a la lectura al País Valencià de posicionar-nos en l'avantguarda. Però aquest treball reclama, per part del docent, formació i lectura.** Per part de les editorials,

pensar la lectura més enllà del llibre. Per part de l'administració, disseny d'accions amb una avaluació clara i profunda dels resultats». Perquè no n'hi ha prou amb proposar accions, cal analitzar els resultats i esbrinar si funcionen o no, si ens acostem als joves de la manera adequada: «Si dissenyem una acció amb uns objectius, unes actuacions, les acompanyem, n'avaluem els resultats, les corregim i millorem l'acció, promocionem la lectura d'eixe llibre».

Tanmateix, tampoc hem de perdre de vista els tipus de lectures que oferim als estudiants: «Parlem massa de què llegir i poc de com llegir. I aquesta és la qüestió. No podem consentir que els estudiants acaben l'ensenyament obligatori sense conèixer un vers d'Ausiàs March, un fragment de Fuster o l'univers de ficció del *Tirant lo Blanc*. Si l'escola no ensenya a llegir textos literaris, qui ho farà?».

Quan la literatura i l'audiovisual es donen la mà

♥ M. A.

Cada dia, milions d'usuaris segueixen arreu del món les recomanacions literàries dels *booktubers* més influents. El fenomen, nascut fa vora una dècada als Estats Units, s'ha estès gradualment a la resta de països, fins a crear una comunitat formada per una infinitat de bibliotubers i de seguidors. Però, què és un *booktuber*? És tan senzill com un lector o lectora que puja vídeos de temàtica literària a la plataforma YouTube per a recomanar i compartir llibres i que, en fer-ho, contribueix a difondre el gust per la lectura.

En els últims anys, cada vegada més lectors en la nostra llengua s'han apuntat a aquesta nova forma de compartir les experiències de lectura, tota una revolució en aquest sentit que ha afavorit l'aparició de comunitats digitals de lectores i lectors en valencià. Si volem aprofitar l'impuls d'aquests nous canals per a parlar de llibres a les aules, el primer pas és consolidar la tasca dels nostres *booktubers* i els seus canals.

Emociona't amb la lectura

Amb l'objectiu de promocionar aquest fenomen en la nostra llengua i vinculat al projecte **Emociona't**, Bromera ha posat en marxa **Emociona't amb la lectura**, un canal de ressenyes on el jovent valencià està convidat a fer les seues pròpies recomanacions literàries. A més a més, l'espai inclou una sèrie de peces audiovisuals, protagonitzades per l'actor Nelo Gómez, amb idees, estratègies i receptes per a encomanar la passió pels llibres als més joves.

La prestatgeria de Marta

Marta Meneu-Borja és l'autora d'aquest espai virtual, on recomana llibres en valencià d'una manera diferent, amb formats originals i divertits. El seu objectiu? Que els seus seguidors descobrisquen nous títols per a llegir i fomentar la lectura en la nostra llengua a través de *booktags*, tutorials, ressenyes... En els seus vídeos podem trobar llibres per a tots els gustos i per a totes les edats.

Els llibres de Sènia

Aquesta iniciativa naix de la col·laboració entre Tresdeu Media, Las Naves i la Fundació FULL, i està protagonitzada per la

filòloga Sènia Mulayali. Els seus vídeos plens d'energia giren al voltant d'un tema d'actualitat que funciona com a recurs introductori d'una sèrie de recomanacions lectores. La sexualitat, la immigració, la identitat o el gènere han sigut algunes de les temàtiques tractades en les seues ressenyes.

Una habitació pròpia

Una habitació pròpia és un projecte que integra les videorecomanacions literàries dins d'una xarxa de canals comunicatius que engloba Twitter, Facebook o Instagram i que, fins i tot, compta amb el seu propi programa en À Punt FM. La divulgadora literària Irene Rodrigo és l'encarregada de conduir aquest espai, que vol convertir cada llibre en una finestra al món per a descobrir la part de nosaltres que hi ha en cada llibre.

Papers i píxels

L'escriptora i filòloga Amaia Crespo és la responsable d'aquest canal de *booktubes*, on ofereix tant recomanacions lectores com consells sobre tècniques d'escriptura i on, a més a més, parla del que escriu i de com ho fa. La bibliotubera conta que va decidir obrir el seu canal quan va començar a consumir videoressenyes i es va adonar que pràcticament no n'hi havia cap en la nostra llengua.

Marta Meneu, de La prestatgeria de Marta.

Llegim, compartim i ens emocionem

♥ Ana Martínez i Júlia Villaescusa

Propostes per a crear hàbits estables de lectura

- ♥ Cal fer ús d'activitats que anticipen la lectura del text, de manera que quan l'alumnat s'acoste per primera vegada al codi escrit, tinga una experiència positiva.
- ♥ Hem d'ajudar l'alumnat a ser conscient del seu progrés lector.
- ♥ Per a traçar plans personalitzats de lectura, que complementen els col·lectius, cal conèixer cada persona, saber en quin moment emocional es troba.
- ♥ La lectura ha de ser objecte d'aprenentatge en totes les àrees i en tots els nivells educatius.
- ♥ Hem d'estar informats sobre l'oferta editorial i saber distingir la bona literatura de la que no ho és, perquè l'historial de lectura de cada persona alimenta la seua manera de ser.
- ♥ Hem de saber transmetre el desig de llegir per modelatge a l'escola i a casa.
- ♥ Cal crear espais educatius que inciten a la lectura d'una manera implícita, sense que s'adonen en moltes ocasions que estan llegint.

La lectura ha d'anar impregnant els quefers escolars al llarg de tot el curs i, específicament, ha de tindre protagonisme en la Setmana o el Mes del Llibre, moment en què s'organitzen visites a la Fira del Llibre, lectures al metro o al taller ocupacional del poble, es creen de contes col·lectius...

D'altra banda, des de les tutories hem de plantejar actuacions amb la lectura i l'aprofitament de textos de la biblioteca d'aula o de centre. Ací us expliquem algunes iniciatives que han sorgit al nostre centre:

L'aparell de dir coses boniques. «Amb el ressò d'un bes, amb l'escalfor de les paraules dolces i sinceres dels més menuts, amb mirades de complicitat entre companys i companyes, passem part de la jornada a la classe de 5 anys gràcies al nostre invent L'aparell per dir coses boniques, que és el resultat col·lectiu d'una de les activitats de foment lector».

A l'escola, cada grup-classe té un **racó o un arbre del pati de l'escola** on estar tranquil, en contacte directe amb la na-

tura i envoltats d'experiències positives com seure damunt la gespa i xarrar pausadament a l'aire lliure.

En aquest cas, hem treballat un recull de contes infantils amb temàtica relacionada amb els conflictes i la seua resolució, amb la pau i la guerra, i les desigualtats arreu del món. A mode d'introducció a la tertúlia literària (que posteriorment es treballa en els cursos més avançats), en assemblea o «al cercle gran de contar» es convida a fer una breu reflexió, interpretar les il·lustracions, verbalitzar el que han sabut captar al llarg de les pàgines del conte, situacions que els són familiars i que reconeixen com a properes.

També és important normalitzar l'experimentació de diferents emocions i treballar el reequilibri emocional en aquestes edats tan curtes. Tot això ens porta a imaginar quines coses podríem canviar per a sentir-nos millor. Ací en teniu una mostra:

Abracadabra, fem màgia!...

Sols volem bombes plenes de dolços caramels.

Abracadabra, fem màgia!...

Sols volem pistoles que disparen besos.

Abracadabra, fem màgia!...

Sols volem canons que tiren cors.

És interessant que després puguen verbalitzar de viva veu tot el procés que han fet per a treballar els contes i les activitats realitzades; en aquesta ocasió vam fer un acte on participà alumnat de totes les etapes, mestres i pares.

Conta'ns la teua experiència!

El laboratori és un espai dedicat a compartir experiències lectores que ens arriben de centres educatius de tot el nostre territori. Si hi esteu interessats o interessades, poseu-vos en contacte amb nosaltres a través de l'adreça electrònica emocionat@bromera.com.

Noves formes d'abordar la lectura

Us heu preguntat mai per què llegim les persones? Per què és tan important encomanar el cuquet per la lectura als més joves? Com s'aconsegueix? Sovint, a l'hora de transmetre el valor o la importància de la lectura insistim en el *per a què*: llegir per a adquirir coneixement puntual d'un tema, llegir per a aprendre a fer alguna cosa... O en com influeix en la millora de determinades capacitats: llegir per a millorar el rendiment acadèmic, llegir per a expressar-nos millor... I amb això ens oblidem que el principal benefici de la lectura és, simplement, que és una font inesgotable de satisfacció personal, una experiència emocionant. **Llegir és la forma d'oci més barata i saludable que tenim a l'abast.** En aquest sentit, com a docents, hem d'aconseguir que el nostre alumnat s'emocione amb la lectura i que descobreixca, per si mateix, tot el que la lectura li ofereix i pot aportar a la seua vida personal i acadèmica.

Però, fins a arribar a aquest punt de satisfacció ideal, haurérem de fer ús d'estratègies i experiències que acompanyen el nostre alumnat en aquest fantàstic viatge. És cert que no existeix una fórmula màgica que ens servisca per a tot l'alumnat, però sí que tenim a l'abast una gran quantitat de recursos que ens poden ser molt útils.

Per a començar, haurem de revisar la manera com llegim els llibres i com els proposem a l'alumnat. La societat no deixa de canviar i d'evolucionar, i també ho ha fet la manera com gaudim de les lectures. Per això, **a Bromera hem desenvolupat una nova proposta metodològica, Lectura activa.** El que proposem és el pas de la lectura passiva, individual i silenciosa, a la lectura activa, crítica i participativa. Aquesta nova proposta didàctica segueix partint de la comprensió lectora, però incideix, a més, en tres aspectes: la lectura en veu alta, la tertúlia dialogada i l'escriptura creativa.

1. Llegir, entendre i parlar

En els darrers anys, diversos factors han canviat la manera de llegir, d'escriure, de percebre el món que ens envolta, i un factor determinant és la introducció plena d'Internet a la vida quotidiana i les noves formes de comunicació social. D'entrada, aquest nou paradigma sembla magnífic! Amb només un clic accedim a tot tipus d'opinions, però precisament aquesta abundància sovint fa difícil diferenciar entre dades valuoses i irrelevantes. Per això, **hem d'aprendre a llegir críticament i distingir la intencionalitat**.

És molt important que dediquem temps a l'aula per a parlar dels llibres que llegim, ja que el diàleg és un instrument de cohesió de les societats que es basa en l'intercanvi com a eina fonamental per a aprendre. La diversitat de punts de vista enriqueix i transforma les experiències de l'alumnat i els obri nous horitzons.

En aquest sentit, proposem la introducció de les tertúlies sobre llibres a l'aula com a eina d'aprenentatge. **Fer tertúlies, parlar de llibres, fa que l'alumnat que hi participa es marque objectius d'aprenentatge que d'una altra manera ni tan sols hauria contemplat**. Les tertúlies literàries suposen una comprensió compartida, **promouen la reflexió crítica, la participació, milloren l'autoestima i la seguretat, i permeten**

desenvolupar competències i habilitats com, per exemple, l'adequada argumentació i l'exposició en públic d'una idea, el respecte i l'acceptació d'altres opinions, l'escolta pausada i comprensiva, la solidaritat...

Hi ha investigacions que consideren imprescindible que les experiències comunicatives dialògiques estiguen basades en clàssics universals, obres que, per la seua qualitat, han perdurat al llarg del temps i que tracten els grans temes que tradicionalment han preocupat la humanitat, que transcendeixen les cultures i les èpoques. Val a dir que la seua introducció des dels primers nivells de l'ensenyament és important, però això no significa que s'haja d'excloure la possibilitat que la resta de lectures siguen treballades des de la reflexió dialògica, atès que es tracta d'una eina educativa d'una gran potència i rendiment a l'aula. I és que no hem de renunciar a tots els beneficis que reporta la lectura compartida d'un llibre, simplement perquè no es trobe inclòs entre el cànon literari. Els beneficis de parlar sobre llibres són molts, i diversos: ja siga a partir de la revisió dels clàssics o de la mà dels autors i les autores més rellevants del panorama actual, dialogar a partir de la literatura fa més gran l'experiència lectora.

2. La lectura en veu alta, una aliada contra el fracàs escolar

Afortunadament són ja diversos els corrents pedagògics que reivindiquen el valor de **la lectura en veu alta com un instrument que facilita la comprensió profunda del text i que desenvolupa tècniques d'expressió oral** que contribueixen al creixement emocional i acadèmic de l'alumnat. De fet, hi ha diverses organitzacions vinculades amb el foment de la lectura i la infantesa que preparen esdeveniments relacionats amb l'activitat, i involucren les escoles i l'entorn familiar com a mitjà per a superar les disparitats lingüístiques. Entre altres, la Fundació Germán Sánchez Ruipérez, la Confederació Espanyola d'Associacions de Pares i Mares de l'Alumnat, l'Associació de Mestres Rosa Sensat, Acció Educativa, FESABID (Federació Espanyola de Societats d'Arxivística, Biblioteconomia, Documentació i Museística), AELE (Associació Espanyola de Lectura i Escriptura) o l'Associació Espanyo-

la de Pediatria d'Atenció Primària, reconeixen els beneficis d'aquesta activitat, i ho han plasmat en el manifest «De la veu a les lletres».

És molt habitual que, coincidint amb l'etapa de consolidació d'aprenentatge del procés lector, deixem de practicar la lectura en veu alta. En moltes escoles i també en l'entorn familiar, **la lectura en veu alta es practica només amb aquells infants que encara no saben llegir, però aquesta activitat atresora una gran quantitat de beneficis més que evidents i que oblidem sovint**: crea moments d'intimitat entre els qui llisten i els qui escolten; reforça els vincles afectius i ajuda a explorar, expressar i compartir emocions; i és una activitat fonamental en la vida humana, més encara quan s'estan construint les maneres de sentir i relacionar-se amb el món. Però, a més, com ens recorda aquest manifest:

Beneficis de la lectura en veu alta segons el manifest «De la veu a les lletres»

- ♥ Promou la conversa, l'escolta atenta i l'intercanvi de pensaments, records, fantasies, experiències, temors, desitjos, sentiments, dubtes... És a dir, fa possible l'encontre seré entre el món dels adults i el dels infants.
- ♥ Estimula l'activitat de les àrees cerebrals relacionades amb la comprensió narrativa i la creació d'imatges mentals, fet que repercuteix directament en l'aprenentatge de la llengua oral, la lectura i l'escriptura.
- ♥ Influeix en el desenvolupament cognitiu de la infantesa en donar l'oportunitat d'escoltar, pensar, sentir, preguntar, respondre, associar..., és a dir, de posar en joc les diferents capacitats de la ment.
- ♥ Té un impacte significatiu en el desenvolupament del llenguatge gràcies al fet que introdueix els infants en el territori de la llengua materna de manera pausada i afectuosa: les paraules desconegudes apareixen carregades de sentit i emoció, l'estructura i les convencions de la llengua escrita esdevenen familiars gràcies als relats llegits una vegada i una altra, les correspondències entre els sons de la llengua materna i les grafies que els representen es van desvelant a poc a poc...
- ♥ Afavoreix una millor comprensió dels relats gràcies a la mediació de lectors experimentats que actuen com a models i guies.
- ♥ Fa que xiquets i xiquetes actuen com a lectors encara que no sàprien llegir, al mateix temps que fa possible que el llenguatge literari entre a formar part de les seues vides estimulant-ne l'imaginari, l'interès per les històries i el pensament narratiu.

En resum, la declaració conclou que la lectura en veu alta contribueix a crear un entorn favorable per al desenvolupament cognitiu, emocional i social de la infantesa, fet que ajuda a previndre i disminuir el risc de fracàs escolar i en altres

facetes de la vida. En aquest sentit, hem d'incorporar a les nostres aules els recursos necessaris per a treballar la lectura en veu alta de manera divertida, engrescadora i participativa. Hi ha un fum de possibilitats!

3. L'escriptura creativa, tot un món per descobrir

Un dels objectius de l'àrea de llengua és la pràctica de la redacció. De fet, és una de les competències transversals per excel·lència, ja que aglutina diferents processos cognitius i està present en totes les àrees del currículum. Hi ha diverses tècniques que podem treballar per a practicar la redacció, però aquest treball es pot millorar sensiblement si hi introduïm la redacció literària. Hem de tindre en compte que una cosa és reproduir les idees que s'han estudiat a partir del llibre de text, o dels materials proporcionats pel professorat, i una altra ben diferent és crear un text propi. En el segon cas, **s'han de posar en marxa mecanismes més complexos que integren diverses capacitats de l'alumnat però, sobretot, la seua creativitat**. En la redacció literària els xiquets i les xiquetes són

els creadors i han d'utilitzar estratègies diferents, per exemple, per a descriure un personatge, inventar una situació, generar i resoldre conflictes... Així doncs, **l'escriptura creativa potencia la imaginació i l'autonomia de l'alumnat**. De manera integrada a la creativitat, l'alumnat també ha de posar en marxa les seues **habilitats de recerca i tractament de la informació, el seu pensament crític i analític, les seues capacitats argumentatives i la seua comprensió** de continguts diversos, sense oblidar també les seues capacitats d'organització. Però, per on començem? Quin és el tret d'eixida? A partir de la lectura d'un llibre, poden sorgir propostes divertides i adequades amb les quals aconseguirem que els xiquets i les xiquetes perden la por d'escriure i que, a poc a poc, dominen aquesta habilitat lingüística.

Emocionar-se amb la lectura per a viure amb més goig la vida!

♥ Anna Ballester

Qui és capaç d'emocionar-se és capaç d'emocionar, i qui és capaç d'emocionar té la clau que obri el pany del món de l'educació.

Totes les persones que es dediquen a educar han de tindre sempre present que les emocions i els sentiments tenen un paper primordial en la vida i, per tant, en el dia a dia de l'escola.

Però, per a què volem que s'emocionen els xiquets i les xiquetes amb la lectura?

En primer lloc, perquè els estimem. Els desitgem la millor vida possible i sabem que la lectura contribuirà a fer que la visquen més intensament.

En segon lloc, **perquè els bons lectors tenen molts avantatges al llarg de la seua vida acadèmica**: coneixen més vocabulari i més estructures gramaticals, aprenen a expressar-se millor tant oralment com per escrit, els seus coneixements augmenten i el seu rendiment acadèmic millora.

Finalment, des del punt de vista humà, la lectura té també grans beneficis:

- ♥ Fa persones més receptives, més tolerants, més obertes a les expectatives de la realitat. Quan gaudim o patim amb les aventures dels personatges, demostram que som capaços de posar-nos en la pell dels altres i comprendre la seua situació i els seus problemes. Es desenvolupa així la capacitat d'empatia.
- ♥ Genera persones amb capacitat crítica, capaces de qüestionar-se la realitat per a poder millorar-la mitjançant les paraules.
- ♥ El fet de saber expressar i comprendre millor les opinions, les idees i els sentiments, tant propis com aliens, dóna seguretat i augmenta l'autoestima.
- ♥ Ens fa créixer com a éssers humans i, per tant, ens fa millors persones, com diu Miquel Descot.

I perquè tot això siga possible, cal que s'implique tota la comunitat educativa.

Les famílies hauran de contribuir a fomentar el plaer de llegir, probablement descobrint les lectures al mateix temps que els seus fills i filles, contagiand la curiositat o l'interés pels llibres i compartint aprenentatges i activitats engrescadores per fer a casa.

Els mestres han d'anar cada dia a l'escola carregats amb una motxilla on portaran, entre altres coses, dos elements fonamentals: una actitud oberta i disposada a gaudir i emocionar-se, i un grapat de recursos i estratègies per a despertar el gust per la lectura i per a emocionar els xiquets i les xiquetes.

El nostre propòsit és, precisament, facilitar la tasca als docents ajudant-los a omplir eixa motxilla de recursos. Per això, **en cada revista explicarem una activitat a realitzar, de caire lúdic, per tal d'engrescar l'alumnat i tractar de millorar la seua competència lectora i la seua escala de valors** respecte a l'apassionant món dels llibres.

Serà un plaer compartir amb vosaltres motxilla i excursió per l'increïble món de les lletres i de les emocions.

Anna Ballester Marco és contacontes i especialista en literatura infantil i juvenil. Ha impartit un gran nombre de cursos de formació del professorat sobre animació a la lectura, dinamització de biblioteques i dramatització.

Carles Cano, entre la lletra i la veu

Hi ha apostes que poden eixir cares. En canvi, unes altres ixen realment bé. I això li va passar a Carles Cano quan va apostar amb un amic qui era capaç d'escriure deu pàgines per a presentar-se a un concurs literari. Aquest autor, nascut a València el 1957, no va guanyar aquell premi, però va trobar la seua vocació i va continuar escrivint més i més pàgines.

Ha treballat d'ebenista, tallista en fusta, cambrer, mestre de ball, guionista, locutor i mestre, però és, sobretot, un lletraferit. A més de filòleg, és un creador prolífic, i entre la seua producció trobem obres narratives, teatrals i de poesia: ***Aventures de Potaconill, T'he enxampat, Caputxeta!, En què es diferencien el Blanc i el Negre, Per un botó, La gallina que pogué regnar, 29 poemes per al dia a dia i un per a la nit, Set Blancaneus i un Nan, El desbaratat conte dels fesols màgics...***

Però a Carles Cano no només li agrada escriure, sinó que també xarra molt, per això és tan bon contacontes. Tot va començar de manera fortuïta, explicant les seues històries perquè les trobades amb alumnes no es feren pesades, i finalment aquelles trobades es van convertir en això, sessions de contacontes.

Aquesta habilitat no li ve de nou. Ja de menut, son pare Julián li contava històries inventades i contes coneguts, però va faltar prompte, i aquell petit Carles es va haver de conformar amb les històries que descobria a través de les pantalles de cinema, que després contava als amics d'escola.

Si algun dia el teniu a l'aula, pregunteu-li què feia amb els llibres de llengua i literatura abans de començar el curs. I és que quan una persona té ganes de llegir però no té llibres de lectura a l'abast, la imaginació s'activa.

Comprendre el que llegim

♥ Maria Viu

Podem dir que la comprensió lectora és el resultat de la interacció entre un text i la persona que el llig. A partir d'aquesta interacció s'engeguen una sèrie de processos que posen en contacte el contingut d'aquell text i el coneixement del món del lector o lectora, el seu context personal, les relacions que manté, i altres detalls fonamentals, que sovint vénen determinats en gran mesura per l'experiència vital personal.

Comprendre un text implica que el lector o lectora ha d'estar familiaritzat amb les grafies que el componen, els signes de puntuació i els ortotipogràfics –asteriscos, parèntesis, guions–, que contribueixen a aclarir-ne el contingut. A més, comprendre passa per apropiar-se dels significats del text amb l'ajuda del context, la predicció, la recapitulació i la jerarquització de la informació.

Per què és tan important?

Com la gran majoria de les activitats humanes que no són innates, la lectura requereix un període d'aprenentatge que sol produir-se en la infància, durant els primers anys de l'escolarització. Per més que aquest aprenentatge s'hauria d'adaptar a les característiques de maduresa intel·lectual de cada criatura, tant docents com famílies ens fem l'expectativa que la canalla ha d'arribar al primer curs de la primària sabent llegir. Almenys, amb la capacitat de desxifrar el codi escrit.

Aquesta capacitat per a saber *què hi ha escrit* és, lògicament, el primer pas per a comprendre un text. Un pas que s'ha de fer de manera ferma, ja que comprendre allò que llegim és el secret perquè la lectura ens captive i en tinguem ganes de més.

Un codi arbitrari

Amb aquest objectiu –aprehendre el codi, apropiant-se'n en perspectiva, a les classes d'infantil es presenten les lletres vinculades a allò proper: els noms dels xiquets i les xiquetes de la classe; es troba així la manera de memoritzar uns signes arbitraris, establint-hi un vincle afectiu mitjançant la identificació amb les personetes que comparteixen l'espai i el temps a l'aula. I és en aquesta fase on trobem la primera relació entre

estimar i desxifrar el significat de les lletres, de les paraules, de les històries.

Per això, l'etapa d'Infantil és fonamental per a l'adquisició de l'hàbit lector. Durant aquest període tot és nou, i la capacitat de sorpresa i les ganes de saber no tenen límit. **L'explicació i la lectura en veu alta de contes i rondalles contribueix a fixar en els xiquets i les xiquetes l'estructura narrativa, els prepara per a entendre textos escrits, ja que els proporciona la capacitat de preveure, d'esperar esdeveniments:** «Això diu que era...» introdueix la història i fa esperar el relat d'esdeveniments que, una vegada i una altra, arriben al desenllaç que clou la història amb fórmules diverses que ajuden a eixir del món de la màgia: «I era un gos, i era un gat, i aquest conte s'ha acabat». En definitiva, una estratègia tradicional que centra les expectatives de qui llig –i de qui escolta– i li dona seguretat.

En aquesta secció parlarem d'això, precisament, de les estratègies que es fan servir per a treballar la comprensió lectora, que molts estudis assenyalen com la base de l'hàbit lector. I és que recórrer el camí sabent per on anem ens ajudarà a assolir els objectius.

Llegir en família: contagiar amb l'exemple

♥ Josep Antoni Fluixà

Sense la implicació de les famílies, l'adquisició de l'hàbit de la lectura és una pràctica molt difícil d'aconseguir per als infants. L'escola, com a institució compensadora de desigualtats de caràcter social i cultural, pot contrarestar algunes deficiències i, fins i tot, aconseguir alguns èxits individuals, però no pot consolidar una pràctica lectora quan l'alumnat abandona l'edat escolar. La família, per contra –amb l'ajuda de l'escola–, **sí que pot fer lectors. Sobretot, perquè la lectura és un hàbit adquirit que té en l'exemple i la imitació dels altres la millor de les transmissions.**

Per tant, no ens ha d'estranyar que, en aquelles famílies més preocupades per l'educació dels seus fills, l'adquisició de la tècnica de la lectura, com també el gust per la lectura com a font de plaer, siga un dels aspectes sobre el qual es mostren més predisposades a col·laborar amb l'escola. Una predisposició ben visible quan les criatures són menudes, especialment en els cursos d'Infantil i en els primers nivells de l'Educació Primària, però que hauria igualment d'estendre's al llarg de tota l'escolaritat. De fet, **les famílies no haurien de desentendre's mai de l'evolució lectora del seu fill o filla.**

Evidentment, la família ha de ser un exemple imprescindible per a l'infant i, en conseqüència, com més prompte es comence a oferir un espai lector millor.

Si és possible, des de l'arribada del nounat. En aquest sentit, els membres d'una família han de donar en primer lloc exemple, com ja hem dit, i això significa ser lectors, o almenys donar-ne una imatge. Però també altres accions o estratègies com ara escoltar l'infant i conèixer-ne els gustos i les aficions, com-

partir lectures amb els nostres fills i les nostres filles, proposar i no imposar mai els nostres gustos personals, acompanyar els infants en la recerca de llibres a les biblioteques o llibreries, respectar les eleccions personals, saber donar el consell adequat, estimular el coneixement d'una obra o d'un autor, ajudar l'infant en l'organització del temps lliure, etc. Però, principalment, **les famílies hauran d'aprendre a ser-ne constants, perquè el gust per la lectura s'adquireix a poc a poc** i no ens podem decebre davant el primer contratemps.

A més, les famílies han de ser conscients que, per a cada edat, les accions i les estratègies varien. El primer pas, sens dubte, és l'ús de l'oralitat: la narració habitual de contes o la recitació de poemes infantils. Si s'aconsegueix, gràcies a l'oralitat, la transmissió d'uns valors culturals i la creació del desig i el plaer de la ficció en l'infant que escolta, tindrem ja guanyada una gran part de la partida. Però recordem que es tracta d'una partida llarga i, per això, no deixarem mai l'ús de l'oralitat. Als xiquets i les xiquetes de més de huit o nou anys els agrada molt escoltar històries, tal com ens ocorre també a les persones adultes. En conseqüència, no els diguem mai als nostres fills que ara ja són majors i que han de llegir sols.

Naturalment, a més de l'oralitat, haurérem d'aplicar altres accions, com, per exemple: valorar positivament el fet de llegir, fer del llibre un objecte quotidià a casa perquè ens veuen llegir i perquè hi ha llibres a les prestatgeries, practicar el costum de regalar llibres i, en general, fer de la lectura una pràctica saludable i habitual en el nostre entorn familiar.

emociona't amb la lectura

EL CANAL DE
RECOMANACIONS
DE **LLIBRES**
EN VALENCIÀ

**Envia'ns les teues
recomanacions a
emocionat@bromera.com
i et regalem un llibre.**

Consulta les bases completes a
www.bromera.com/emocionat

emociona't

edicions
bromera

Amb la col·laboració de

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria d'Educació,
Investigació, Cultura i Esport

